
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 338.432:334.722

DOI: 10.31521/2313-092X/2019-3(103)-1

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

О. В. ШЕБАНІНА, доктор економічних наук, професор

ORCID ID: 0000-0001-7663-5991

Ю. А. КОРМИШКІН, доктор економічних наук

Миколаївський національний аграрний університет

У статті досліджено сучасні підходи до інноваційного розвитку аграрного підприємництва. Встановлено, що творчо-новаторська функція є визначальною функцією аграрного підприємництва, яка передбачає забезпечення реалізації нових ідей, здійснення науково-технічних розробок і проєктів, впровадження нових технологій, використання маркетингових прийомів для завоювання ринків. Обґрунтовано, що на сьогодні аграрний сектор і ІТ-галузь в Україні мають значний потенціал та визначено вісім ключових напрямів ІТ-інновацій для агробізнесу. Доведено, що подальший розвиток аграрної освіти слід спрямувати за вектором самоорганізації закладів вищої освіти у заклади інноваційного типу, діяльність яких орієнтуватиметься на розвиток освіти і науки як визначального ресурсу нової економіки, побудованої на знаннях.

Ключові слова: аграрне підприємництво, інновації, інноваційний розвиток, освіта і наука, інноваційні рішення.

Постановка проблеми. Дестабілізація економіки, обмеження фінансових ресурсів та політична криза в країні обумовили виникнення чисельних проблем розвитку аграрного підприємництва. Основою для їх вирішення є інноваційна діяльність, яка має стати визначальним вектором розвитку підприємств аграрного сектора економіки. При цьому недостатній рівень фінансування інноваційних проєктів, високий ризик ведення інноваційної діяльності та низький рівень комерціалізації наукових розробок стримують перехід підприємств на модель інноваційного розвитку. На сьогодні більшість фахівців відзначають, що освітньо-науковий потенціал аграрних закладів вищої освіти та наукових установ за умови належного рівня інвестицій може стати надійним фундаментом у виробництві й трансфері новацій, сприятиме перетворенню нових знань на визначальний фактор виробництва. Саме тому подальший розвиток аграрного сектора економіки, який має стратегічне значення у забезпеченні продовольчої безпеки держави, можливий лише на засадах інноваційного розвитку та його належного інфраструктурного забезпечення, що потребує поглибленого теоретико-практичного дослідження.

Аналіз актуальних досліджень. Питання ролі і необхідності активізації інноваційної діяльності як фактора економічного зростання, складових та визначальних рис інноваційного розвитку знайшли відображення у дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Зокрема, у наукових працях В. Делія, П. Друкера, І. Кірцнера, М. Хенрексона, Й. Шумпетера розкрито ключові аспекти переходу від класичного до інноваційного підприємництва, визначено роль підприємця-новатора у реалізації інноваційних ініціатив. Теоретико-методичні підходи щодо ресурсного забезпечення інноваційного розвитку та галузеві особливості інноваційних процесів в аграрному секторі економіки є об'єктом досліджень таких вітчизняних науковців, як О. Бородіна, О. Гудзинський, О. Єрмаков, Л. Курило, А. Ліссітса, О. Лузан, К. Прокопенко, Н. Сіренко, О. Шпикуляк, О. Шумбравська та ін. У роботах цих вчених закладено вагомиме теоретичне, методологічне та методичне підґрунтя для дослідження проблем інноваційного розвитку аграрного підприємництва. Однак складність і масштабність процесів надають можливість знаходити все нові недосліджені аспекти цієї проблеми та продовжувати наукові пошуки.

Метою статті є визначення сучасних парадигмальних підходів інноваційного розвитку аграрного підприємництва для підвищення ефективності його функціонування.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі темпи економічного зростання та рівень суспільного розвитку визначають інноваційну діяльність, яка є рушійною силою ефективного функціонування економічної системи і ґрунтується на створенні й експлуатації нових знань, на інноваційно орієнтованому підприємницькому підході. За цих умов саме творчо-новаторська функція є визначальною функцією аграрного підприємництва, яка передбачає забезпечення реалізації нових ідей, здійснення науково-технічних розробок і проєктів, впровадження нових технологій, використання маркетингових прийомів для завоювання ринків.

У ході дослідження визначено особливості інноваційного розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки:

1) як інноваційна, так і сільськогосподарська діяльності мають високі рівні невизначеності та створюють передумови, з одного боку, для отримання надприбутків у галузі в разі успішно здійснених інноваційних процесів, а з другого, для високого рівня ризику втрати ресурсів, якщо реалізація інноваційної ініціативи не забезпечує досягнення мети;

2) досить часто спостерігається низька інноваційна сприйнятливість у працівників аграрних підприємств. Адже упровадження інноваційних технологій в управління забезпечує прозорість і підконтрольність більшості етапів бізнес-процесів;

3) відсутній системний підхід у застосуванні інноваційних рішень. Зокрема, низький ефект від їх впровадження може бути зумовлений відсутністю необхідних навичок у роботі за новими алгоритмами та нездатністю грамотно інтерпретувати результати;

4) агрохолдинги впроваджують сучасні технології переважно за рахунок інвестицій у власні розробки, а не купуючи готові розробки вітчизняного виробництва.

Серед сучасних напрямів аграрної політики визначальним є «Аграрна політика в епоху технологічної революції 4.0» – напрям, який увійшов до порядку денного за останні 10 років [1]. Технологічна революція 4.0 – це нова парадигма, яка поєднує в собі передові технології виробництва з інтелектуальними цифровими технологіями. Завдяки чотирьом базовим технологіям (інтернет речі; цифрові екосистеми; аналітика big data; цифрові платформи) очікуються революційні зміни у суспільно-

економічному розвитку. Для підприємств і галузей з'являються виняткові можливості для росту й продуктивності, зміцнення конкурентоспроможності за допомогою smart-продуктів, інтегрованих екосистем і нових робочих моделей. Як свідчать дані Forbes, у 2018 р. порівняно з 2015 р. інвестиції у розвиток технологій зросли більш ніж удвічі і склали 10 млрд дол. (2015 р. – 4,6 млрд дол.).

Відтак, все більшого поширення у наукових колах набувають дискусії щодо перспектив розвитку агробізнесу 4.0. Агробізнес 4.0 передбачає масове впровадження кіберфізичних систем у виробництво (промисловість 4.0), обслуговування всіх потреб людини, таких як праця і дозвілля. Експерти дотримуються думки, що процес оцифрування в сільському господарстві, як і в будь-якому іншому сегменті економіки, неможливо зупинити [1].

На сьогодні аграрний сектор і IT-галузь в Україні мають значний потенціал. Нині з'являються IT-компанії, для яких аграрний сектор економіки стає провідним у діяльності і відповідно концентрують власні ресурси на розробленні рішень для агробізнесу. Прикладом таких компаній є:

– Vvblogic (Івано-Франківськ), яка має 10 років досвіду у розробці програмного забезпечення для агрохолдингів;

– AgTech Ukraine, основними завданнями якої є [2]:

- формування та консолідований розвиток ринку AgTech Ukraine;
- створення платформи для обміну інформацією та взаємодії між IT та агросектором;
- інформування аграріїв про можливості існуючих та нових технологій для сільського господарства і результати їх взаємовигідного використання в інтегрованій структурі;
- інформування IT-компаній про потреби агросектора та їх специфіку впровадження інтегрованих технологічних рішень та їх елементів у агрокомпаніях;
- розробка та створення нових продуктів;
- консультування та сервісна підтримка.

AgTech Ukraine у сучасних умовах пропонують інноваційні рішення для аграрного підприємництва за такими напрямками [3]:

– аграрні біотехнології (новітні підходи у вирощуванні сільськогосподарських культур і продукції тваринництва, зокрема мікробіом ґрунту, генетика, розведення і здоров'я тварин);

– програмне забезпечення для управління господарством, сенсори та інтернет речей (збір даних пристроїв, програмне забезпечення для підтримки ухвалення рішень, їх аналітика);

– робототехніка для господарства, механізація та обладнання (фермерська техніка, автоматизація, виробники дронів, обладнання для вирощування);

– біоенергетика та біоматеріали (видобуток і переробка непродовольчих товарів, сировинні технології, «зелена хімія», фармацевтична продукція);

– нові системи землеробства (внутрішні ферми, аквакультура, виведення комах, водоростей та мікробів);

– аграрний маркетплейс (товарні торгові платформи, онлайн-закупівля, лізинг обладнання);

– технології проміжного контролю (безпека харчових продуктів і технологія відстеження, логістика і транспорт, технологія переробки, підвищення терміну придатності) та ін.

Над пошуком інновацій працюють селекціонери, біологи, технологи та інші професіонали, а також ІТ-спеціалісти, завдяки розробкам яких останніми роками суттєво змінилися умови та ефективність діяльності багатьох суб'єктів господарювання. На сьогодні визначено вісім ключових напрямів ІТ-інновацій в аграрному секторі (табл.).

Таблиця

Напрями ІТ-інновацій в аграрному секторі економіки

Напрями	Переваги застосування
1. Картографія	Застосування сучасних електронних картографічних рішень допомагає вирішувати більшість типових проблем агрокомпаній. Завдяки картографічним рішенням можна здійснити аналіз ґрунтів, супутникових знімків з NDVI, створити карти врожайності культур, визначити найбільш продуктивні та врожайні ділянки, відстежити динаміку розвитку культур, прогноз врожайності тощо.
2. Логістичні рішення	Нині існує ряд ефективних логістичних ІТ-рішень, які призначені для оптимізації маршрутів збору та доставки готової продукції від заготівельників до складу чи іншого об'єкта. Впровадження автоматизованих логістичних рішень у практичну діяльність аграрних підприємств дозволяє досягти значної економії витрат часу на доставку, витрат пального, підвищити якість процесів заготівлі продукції, зменшити ризик її псування, а відтак і суттєво зменшити непродуктивні витрати суб'єктів господарювання.
3. Моніторинг техніки	Впровадження моніторингу наявної техніки (на основі GPS-трекінгів) дозволяє агрокомпаніям оптимізувати планування капітальних та поточних ремонтів, попереджати передчасне зношення конкретних деталей чи техніки за рахунок ведення обліку та системи нотифікацій. Крім того, наявна можливість будувати графіки завантаженості техніки, планувати її безпечно використання, а також миттєво передавати дані про стан земельної ділянки та насаджень до головного офісу компанії тощо.
4. Планування та аналітика	Аналітичні системи вирішують питання щодо забезпечення планування оптимального чергування і сусідства рослин, дозволяють оптимізувати процеси посівів і зборів, максимально зменшити залежність від кліматичних умов, автоматизувати системи поливу, внесення добрив і пестицидів тощо.
5. CRM та HRM системи	Використання спеціалізованих систем дозволяє спростити процес управління взаємовідносинами з клієнтами, партнерами та персоналом підприємства. Зокрема, для персоніфікації кожного клієнта і створити найбільш ефективну стратегію роботи з ними, що відповідно призводить до зростання обсягів продажу і посилення конкурентних позицій підприємства на ринку. Також в онлайн-режимі можна видавати необхідні інструкції працівникам, реагувати на їх запити, оцінювати ефективність їхньої роботи тощо.
6. Аналітика та прийняття раціональних рішень	Сучасні аналітичні системи забезпечують можливість автоматичного розрахунку потреби у насінні, засобах захисту рослин, добривах та реалізують функцію управління бюджетом агропідприємства на основі принципу ефективності.
7. Моніторинг у тваринництві	Можливості сучасних інформаційних систем моніторингу дозволяють: автоматизувати планування структури стада, ветеринарних заходів; автоматизовано формувати раціон харчування; підтримувати оптимальний мікроклімат на фермах тощо.
8. Мобільність	Використання смартфонів і мобільних додатків дозволяє відстежувати та здійснювати контроль транспортних засобів, водіїв, нагадувати, попереджати, супроводжувати та підтримувати. За допомогою мобільних додатків, уся необхідна інформація знаходиться у цілодобовому доступі, а також забезпечується можливість миттєвого внесення даних в систему і поширення їх серед працівників.

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [4]

Аграрний сектор розвивається в епоху, коли мислення превалює над навичками, коли центральним елементом розвитку галузей є креативні особистості та інноваційні підприємці. А це, у свою чергу, підвищує роль аграрної освіти і науки у підготовці висококваліфікованих фахівців з інноваційним мисленням. При цьому підтримуємо позицію В. Делія, яким визначено, що інноваційне мислення – це особливий тип мислення, який об'єднує раціональну, інтелектуальну, творчу компоненти, об'єктивну і суб'єктивну реальність, здатність проникати у сутність явищ, втілювати результати у вигляді інновацій, що покращують життя людства [5]. Тому завданням сучасних закладів вищої освіти є сприяння розвитку різних видів інноваційного мислення (рис.).

Освіта і наука формує інфраструктурне забезпечення аграрного підприємництва, складовими якого є, крім закладів вищої освіти і наукових установ, технопарки, технополіси, фірми-інкубатори, науково-промислові комплекси (консорціуми), кластери, школи бізнесу, науково-інтелектуальні біржі тощо. З метою комерціалізації наукових розробок у Миколаївському національному аграрному університеті створено інноваційні структури, зокрема: Освітньо-інноваційний кластер «Агротехніка»; Науковий парк «Агроперспектива», Центр екологічного землеробства «Південь Органік», Національний інноваційний кластер «Родючість ґрунтів» та ін. Ефективне функціонування Наукового парку

«Агроперспектива» забезпечує реалізацію таких напрямів діяльності: сортовипробування та вивчення адаптивних характеристик новітніх сортів і гібридів зернових та технічних культур в умовах Степу України; створення інноваційно-інвестиційного полігону з трансферу сучасних технологій; впровадження прогресивних ощадних технологій зрошення польових культур; методи прогнозу фітосанітарного стану агроценозів на базі використання сучасних інформаційних технологій – геоінформаційних систем для визначення доцільності застосування засобів захисту рослин; випробування нових розробок сільськогосподарської техніки вітчизняного та іноземного виробництва на зрошуваних і богарних землях степової зони України та ін.

Вважаємо, що слід акцентувати увагу на заходах щодо сприяння розвитку шкіл аграрного бізнесу, а також навчально-науково-практичних центрів при закладах вищої освіти. Так, у Миколаївському національному аграрному університеті створено Навчально-науково-практичний центр (далі – ННПЦ) з метою забезпечення практичного навчання здобувачів вищої освіти, проведення наукових досліджень, здійснення науково-виробничої діяльності, яка технологічно пов'язана з процесом підготовки фахівців для аграрного сектора економіки, виробництва репродукційного насіння, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, надання послуг, виконання робіт із виробництва сільськогосподарської продукції.

Рис. Змістовні характеристики видів інноваційного мислення

Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Основними напрямками діяльності ННПЦ МНАУ є:

– створення необхідних умов для проведення навчально-технологічної та виробничої практики здобувачів вищої освіти відповідно до освітніх програм та ведення сільськогосподарського виробництва з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу;

– забезпечення проведення науково-дослідних, інноваційних робіт професорсько-викладацьким складом, науковцями та здобувачами вищої освіти;

– виробництво та реалізація продукції сільськогосподарського виробництва, репродуктивного насіння та іншої продукції сільськогосподарського призначення.

Крім того, на базі Миколаївського національного аграрного університету створені студентські фермерські господарства (далі – СФГ). Основною метою діяльності СФГ є підвищення якості професійної підготовки фахівців шляхом поєднання теоретичного навчання з практичною підготовкою на реальних робочих місцях, одержання ними професійних знань і вмінь зі спеціальностей, оволодіння сучасними формами і методами організації праці у сфері майбутньої професійної діяльності, формування у них знань, навичок роботи у трудових колективах, проведення наукових досліджень у зонах з різними типами (підтипами) ґрунтів, різною кількістю опадів Південного регіону України. Діяльність СФГ передбачає навчання здобувачів вищої освіти на робочому місці з виконанням певних посадових обов'язків та спрямовується на їх адаптацію до першого робочого місця, оволодіння ними необхідними практичними навичками відповідно до освітньої спеціальності та кваліфікації.

Досвід Миколаївського національного аграрного університету доводить, що впровадження дуальної форми здобуття освіти є запорукою підвищення якості підготовки фахівців з урахуванням вимог роботодавців. Результати моніторингу регіонального ринку праці та запитів роботодавців довели необхідність узгодження державного замовлення в аграрних закладах вищої освіти із потребами ринку праці області та забезпечення підприємств АПК кваліфікованими кадрами, досягнення стійкої динаміки закріплення фахівців у сільськогосподарських підприємствах. Зважаючи на це, Миколаївським національним аграрним університетом розроблено заходи щодо формування людського капіталу як стратегічного ресурсу економічного зростання аграрного сектора економіки Миколаївської області у контексті Концепції розвитку університету на

період 2016–2022 років та загальні пропозиції до Програми соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2018–2020 роки. Вважаємо доцільним дуальну форму здобуття освіти визначити на законодавчому рівні. Необхідно визначити статус наставника із забезпеченням заробітної плати та відповідні стимули для підприємців, які роблять значний внесок у розвиток дуального навчання.

Важливим є розробка та впровадження новітніх освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти. Таким прикладом є магістерська програма «Агрокебети» на базі факультету аграрного менеджменту НУБіП України. Метою програми є підготовка фахівців широкого профілю, які будуть володіти основами агротехнологій, успішно орієнтуватися в інструментах менеджменту, управлінні бізнес-процесами та здобудуть навички для особистої результативності й ефективності [6]. Кожен учасник такої програми супроводжується Ментором – топ-менеджером успішної агрокомпанії, а проходження практики передбачено в найбільш успішних агрохолдингах і агрокомпаніях України. Це сприятиме максимальному зануренню в майбутню професію, дозволить випробувати себе в обраній справі, плідно співпрацюючи з Ментором [6].

Подальший розвиток аграрної освіти слід спрямувати за вектором самоорганізації закладів вищої освіти у заклади інноваційного типу, діяльність яких орієнтуватиметься на розвиток освіти і науки як визначального ресурсу нової економіки, побудованої на знаннях. Для університетів інноваційного типу превалюючими є операційні підсистеми та динамічна підсистема.

Операційні підсистеми наближені до зовнішнього середовища і відчувають його флуктуації, що проявляється у розвитку університетських комплексів, мереж тощо [7]. Освітня складова таких підсистем спрямована на пошук нових інноваційних форм освіти і забезпечує реалізацію системи безперервної освіти, підвищенню інформованості кадрів завдяки інформаційним мережам. Фінансова-освітня складова передбачає дослідження ринку, пошук нових контактів, форм інтеграції, реалізацію соціально-управлінських інновацій.

Динамічна підсистема спрямована на просторову експансію аграрних закладів вищої освіти на регіональний рівень, забезпечуючи інтеграцію із товаровиробниками, трансфер новітніх [7] та сприяє формуванню інфраструктури розвитку аграрного підприємництва. Зокрема, перспективним для університету є створення: бізнес-інкубатора; дорадчої служби; центру трансферу новітніх;

центру дуальної освіти; підрозділу з реалізації спільних з товаровиробниками інноваційних проєктів тощо.

В умовах інтеграції у європейський освітній простір актуальним є зміцнення стратегічного партнерства між закладами вищої освіти, науково-дослідними установами та підприємствами, що сприятиме гармонізації сфер освіта-наука-виробництво у процесі підготовки висококваліфікованих кадрів [8]. Вважаємо, що найбільш вдалою організаційною формою є створення консорціумів за прикладом Науково-навчально-виробничого консорціуму «Південний», до якого увійшли 7 науково-дослідних установ, 5 аграрних закладів вищої освіти та 22 виробничі підприємства України. Застосування таких сучасних організаційних форм, як консорціуми та наукові парки, створення навчально-науково-практичних центрів і студентських фермерських господарств при університетах, а також впровадження новітніх освітніх магістерських програм сприятимуть зміцненню інноваційного потенціалу аграрної освіти і науки,

впровадженню й дифузії інновацій, а відповідно – й активізації інноваційного розвитку аграрного підприємництва.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, інноваційний підхід розвитку аграрного підприємництва передбачає впровадження та поширення інноваційної продукції, використання сучасних ІТ-технологій, підготовку висококваліфікованих фахівців з інноваційним мисленням. Визначено вісім ключових напрямів ІТ-інновацій в аграрному секторі: картографія; логістичні рішення; моніторинг технопарку; аналітика та планування; спеціалізовані CRM та HRM системи; аналітика та прийняття раціональних рішень; моніторинг здоров'я та якості; мобільність. Використовуючи сучасні цифрові технології як масштабований ресурс, можна вивести аграрне підприємництво на якісно новий рівень розвитку. За цих умов питання аграрної освіти і науки, підвищення їх інноваційного потенціалу стають першочерговими пріоритетами у розвитку нової технологічної революції та Агробізнесу 4.0.

Список використаних джерел:

1. Ліссітса А. 50 питань і відповідей про агрополітику. URL: <https://agrokebety.com/book-ua>. (дата звернення: 09.07.2019).
2. Асоціація AgTechUkraine / Офіційний сайт URL: <https://agtech.com.ua/> (дата звернення 09.07.2019)
3. National Innovation Agenda Report. URL: <https://agenda-report.agrohub.ua/> (дата звернення 09.07.2019).
4. ІТ-інновації в агробізнесі / Офіційний сайт Українського проєкту бізнес-розвитку плодоовочівництва (UHBDP). URL: <https://uhbdp.org/ua/news/innovatsijiv-apk/1306-it-innovatsii-v-ahro-biznesi-8-kliuchovykh-napriamkiv-pro-iaiki-vam-var-to-diznatys> (дата звернення 09.07.2019).
5. Делия В. П. Инновационное мышление в XXI веке. Балашиха : Де-По, 2011. 232 с.
6. Агрокебети – новітня магістерська програма / Офіційний сайт URL: <https://agrokebety.com/> (дата звернення 26.07.2019)
7. Сіренко Н. М., Мельник О. І. Розвиток інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки України : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2016. 243 с.
8. Шебанін В.С. Дуальна форма освітньої підготовки висококваліфікованих фахівців для аграрної сфери України. *Економіка АПК*. 2018. № 7. С. 5-15.
9. Сіренко Н. М. Інтелектуальний капітал в системі науково-освітнього забезпечення аграрної економіки. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2017. Вип. 4. С.12-24.
10. Yermakov O.Yu., Novak I.M. Methodological principles of formation of alternative investing mechanisms in the agrarian sector of the Ukrainian economy. *Економіка АПК*. К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки». 2017. №8. С. 48-55.
11. Концепція розвитку Миколаївського національного аграрного університету на період 2016-2022 рр. Миколаїв : МНАУ, 2016. 44 с.
12. Шпикуляк О. Г., Курило Л. І., Лузан О. Ю. Розвиток інститутів інноваційної діяльності у формуванні інтелектуального капіталу: теоретичний аспект. *Економіка АПК*. 2013. № 7. С. 92-98.
13. Шубравська О. В., Прокопенко К. О. Розвиток агроінноваційної діяльності в Україні. *Економіка АПК*. 2013. № 4. С. 77-81.
14. Шумпетер Й. Теория экономического развития: исследование предпринимательской прибыли, капитала, процента и цикла конъюнктуры. Москва : Прогресс, 1982. 455 с.
15. Henrekson M. Entrepreneurship and Institutions. *Comparative Labor Law and Policy*. 2007. Journal 28. P. 717-742.
16. Kirzner I. Perception, Opportunity and Profit: Studies in the Theory of Entrepreneurship. Chicago : University of Chicago Press, 1979. 463 p.

Е. В. Шебанина, Ю. А. Кормышкин. Современная парадигма инновационного развития аграрного предпринимательства

В статье исследованы современные подходы к инновационному развитию аграрного предпринимательства. Установлено, что творческо-новаторская функция является определяющей функцией аграрного предпринимательства, которая предусматривает обеспечение реализации новых идей, осуществления научно-технических разработок и проектов, внедрение новых технологий, использования маркетинговых приемов для завоевания рынков. Обосновано, что сегодня аграрный сектор и IT-отрасль в Украине имеют значительный потенциал, определены восемь ключевых направлений IT-инноваций для агробизнеса. Доказано, что дальнейшее развитие аграрного образования следует направить по вектору самоорганизации высших учебных заведений в учреждения инновационного типа, деятельность которых будет ориентироваться на развитие образования и науки как определяющего ресурса новой экономики, построенной на знаниях.

Ключевые слова: аграрное предпринимательство, инновации, инновационное развитие, образование и наука, инновационные решения.

O. Shebanina, Yu. Kormyshkin. The modern paradigm of innovative development of agricultural entrepreneurship

The article explores modern approaches to innovative development of agrarian entrepreneurship. It is established that the creative and innovative function is the defining function of agrarian entrepreneurship, which provides the implementation of new ideas, the implementation of scientific and technical developments and projects, the introduction of new technologies, the use of marketing techniques to conquer markets. It is substantiated that today the agrarian sector and the IT industry in Ukraine have significant potential and identified eight key areas of IT innovation for agribusiness. It is proved that the further development of agrarian education should be directed by the vector of self-organization of higher education institutions to institutions of innovative type, whose activity will be oriented towards the development of education and science as a defining resource of a new knowledge-based economy.

Keywords: agrarian entrepreneurship, education and science, innovations, innovative development, innovative solutions.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License